

Sayın Başkan, Değerli Meclis Üyeleri, hepinizi şahsım ve yönetim kurulu adına saygıyla selamlıyorum. Değerli meclis üyeleri,

Türkiye için olumsuz çanların çaldığı söylenen, her an ekonominin durabileceği söylentileri ile başladığımız 2017 yılının neredeyse 9 ayını geride bıraktık. Ancak geldiğimiz nokta itibari ile çok şükür görüyoruz ki, Türkiye ekonomisi bugün tüm dünyaya nasıl sağlam bir ekonomi olduğunu bir kez daha göstermiş durumdadır. Finans kuruluşları, kredi derecelendirme kuruluşları hepsi birer birer ekonomimizin sağlamlığını teyit ettiler. Bu yıl Türkiye ekonomisinin kelimenin tam anlamı ile (take-off) sürecine girdiğini kabul ettiler. Bizlere korku salmaya çalışanlar, umduklarını bulamadılar. Sn.Cumhurbaşkanımızın liderliğinde ekonomi yönetimimiz 2016'nın sonundan itibaren senesinde zamanında ve yerinde tedbirler aldılar. Beklenti yönetimini çok iyi gerçekleştirdiler. Bizler de belirsizliklere rağmen üretimden vazgeçmedik, sebat ettik. İddia ediyorum ki, dünyada 15 Temmuz gibi bir süreç ile karşı karşıya kalmış başka bir ekonominin biraz sonra sizlere anlatacağım başarı hikayesini hayata geçirmesi mümkün değildir. Hepinizin bildiği üzere geçen hafta TÜİK, 2017 yılının ikinci çeyreğine ilişkin büyüme rakamlarını açıkladı. Buna göre Türkiye ekonomisi %5.1 büyüdü. Büyümenin bileşenleri incelendiğinde, yatırımların 2.8 puan, ihracatın ise 2.2 puanlık katkı sağladığı görülmektedir. Bu dönemde gayri safi sabit sermaye oluşumu %9.5'lik artış gerçekleştirmiştir. Bu şekilde yatırımlar 2.8 puanlık bir büyüme katkısı ortaya çıkarmıştır. Büyüme rakamının yanısıra büyümenin kompozisyonu bize ekonominin ikinci çeyrekte istediğimiz performansı gerçekleştirdiğini göstermektedir.

Değerli meclis üyeleri,

Bu çeyrekte imalat sanayi ne yaptı? 2016 yılının 2. çeyreğinde %4.8, 2015 senesinin aynı döneminde ise %5.8 büyüyen imalat sanayi bu sene %6'yı aşan bir büyüme performansı yakalamıştır. Önceki konuşmalarımda size Nisan ve Haziran aylarında imalat sanayi üretim endeksleri değerinin zirve yaptığını söylemiştim. Sanayi ciro endeksi Haziran ayında geçen senenin aynı ayına göre %22,5 oranında artış göstermişti. Yani tüm göstergeler bize, imalat sanayinin de büyüdüğüne net bir şekilde işaret etmekteydi. Bugün de büyüme rakamları ile somutlaştırılan bu performans bize, tüm zorluklarına rağmen Türk sanayicisinin yoluna devam ettiğini göstermektedir. Şimdi sırada başarı hikayesinin üçüncü perdesi var. Evet, 3. çeyrek göstergeleri de Türkiye'nin başarı hikayesinin devam ettiğini bize anlatmaktadır. Öncelikle sanayi üretimini inceleyelim. Sanayi üretimi Temmuz ayında, önceki aya göre %2.3 artış gösterdi. Mevsim ve takvim etkisinden arındırılmış sanayinin alt sektörleri incelendiğinde, 2017 yılı Temmuz ayında madencilik ve taşocakçılığı sektörü endeksi bir önceki yılın aynı ayına göre azalırken, imalat sanayi sektörü endeksi %2,2 arttı. Yalnızca takvim etkisinden arındırılması durumunda sanayi üretiminin, geçen senenin aynı ayına göre artış oranı %16'ya çıkmaktadır. İmalat sanayinin bu değeri, 2017 senesinde Nisan ayında elde edilen değerden sonraki 2. en yüksek değerdir.

Tütün ve rafine edilmiş petrol ürünlerinin imalatı dışındaki tüm imalat sanayi sektörlerinde, geçen senenin aynı ayına kıyasla bir artış görülmektedir. Temmuz ayındaki bu yükseliş, 3. çeyrekte sanayi üretiminin büyümeye pozitif katkı yapmaya başladığının göstergesi olarak karşımıza çıkmaktadır. Sanayi ciro endeksine baktığımızda; 2017 yılı Temmuz ayında bir önceki aya göre %3.4'lük bir yükseliş söz konusudur. Geçen senenin aynı ayına göre imalat sanayi ciro endeksi %35 artış göstermiştir. Haziran da bu oranın %22.5 olduğu düşünülduğünde Temmuz ayında, geçen seneye kıyasla imalat sanayinin ciro performansının oldukça yüksek olduğu net bir şekilde söylenebilecektir.

2016 yılı Kasım ayından bu yana ihracat da artarak yoluna devam etmektedir. Ağustos ayında ihracat bir önceki yılın aynı ayına göre yüzde 11,9 artarak 12 milyar 439 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir.

Yılbaşından bu yana ihracat, yüzde 10,7 artış ile 102,5 milyar dolara ulaşırken, son 12 aylık ihracat, yüzde 7,8 artışla 151,8 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. Piyasadaki likidite akışını göstermesi açısından çek verileri de önemlidir. Ağustos ayı çek bilgileri, piyasalardaki likidite döngüsünün oldukça iyi olduğunu bize göstermektedir. % 4'e kadar çıkan karşılıksız çek tutarı oranı Ağustos'ta % 1.6'ya inmiştir. Karşılıksız çıkan çek adedi %42, karşılıksız çek tutarı da %37 azalmıştır. Yılın üçüncü çeyreğine ilişkin öncü göstergelerin neredeyse tamamı ekonomideki istikrarın devam ettiğini teyit etmektedir. Sanayici de Türkiye ekonomisine güven duymaktadır. Nitekim ekonomik güven endeksi Ağustos ayında bir önceki aya göre %2,5 oranında artarak 103,4 değerinden 106 değerine yükseldi. Ağustos ayında inşaat sektörü güven endeksi 88,3 değerine, reel kesim (imalat sanayi) güven endeksi 110,2 değerine, hizmet sektörü güven endeksi 105,4 değerine ve perakende ticaret sektörü güven endeksi 108,5 değerine yükseldi. Artık, ekonomik güven endeksinin eşik değer olan 100'ün üzerinde tutunmaya başladığını görüyoruz. Yani tüm ekonomik aktörler, ekonomiye güven duymaktadırlar. Diğer alt endekslere kıyasla reel kesim güven endeksinin en yüksek değere sahip olması, imalat sanayi firmalarımızın ekonomiye olan güvenlerinin, üretimin her türlü güçlüğüne rağmen yüksek olduğunu bize söylemektedir.

Değerli meclis üyeleri,

Tüm bunların ötesinde, Türkiye ekonomisinin iki yumuşak karnı olan enflasyon ve işsizlik konularına da yeri gelmişken değinmek istiyorum. Son 4 aydır azalan işsizlik Haziran ayında, geçen senenin aynı dönemindeki değer olan %10.2 değerine ulaştı. Önceki konuşmalarımda da ifade ettiğim üzere Türkiye'nin her yıl yaklaşık 1 milyon kişiye iş bulması durumunda işsizlik oranı aynı kalmaktadır. Bu sene Haziran ayından itibaren geriye dönük bir yılda Türkiye 1 milyon 52 bin kişilik ilave istihdam yaratmıştır ve bu şekilde işsizlik oranı geçen sene ile aynı düzeyde kalmıştır. Türkiye ekonomisinin en önemli kronik rahatsızlıklarından biri olan işsizlik noktasında atılan adımlar belirli oranda meyvesini vermeye devam etmektedir. Geçen seneye kıyasla istihdam oranı ve iş gücüne katılma oranı yükselmiştir. İşsizlik oranı aynı kalırken istihdam ve işgücüne katılma oranlarındaki 1'er puanlık artış önemlidir.

Ancak işsizlik noktasında Türkiye'nin en önemli sorunu: genç işsizliktir. Haziran ayı itibari ile Türkiye'nin genç işsiz oranı %20.6'dır ki bu oran geçen senenin aynı dönemine göre 1.2 puan daha yüksektir. Kadın genç işsiz oranı %26.8'dir. Bu noktada Hükümetimizin atacağı her adım çok önemlidir. Gençliğin istihdama katılımı kuşkusuz yalnızca ekonomik açıdan değil aynı zamanda sosyal açıdan da ülkemizin geleceğine katkı sağlayacaktır. Bu yönüyle önümüzdeki dönemin öncelikli konularından birinin bu olması gerektiği konusunda şüphe yoktur. Ancak bir noktaya da dikkatinizi çekmek istiyorum. Bütün bunlara rağmen hala imalat sanayiinde çalışacak eleman bulmakta sıkıntı çektiğimiz de acı bir gerçek.

Değerli meclis üyeleri,

Enflasyon kanadında Türkiye henüz istenilen noktaya ulaşamamış durumdadır. TÜFE 2017 yılı Ağustos ayında bir önceki aya göre binde %0,52, bir önceki yılın Aralık ayına göre %6,60, bir önceki yılın aynı ayına göre %10,68 artış göstermiştir. Ağustos ayındaki çift haneli enflasyon, 2008 yılından bu yana Ağustos ayında görülen en yüksek yıllık enflasyon oranıdır. 2008 yılında bu rakam %11.77 olmuştu. 2008 yılından bu yana Ağustos aylarında görülen yıllık enflasyon ortalaması %7.76 iken bu sene Ağustos'ta rakam 10.68 olarak gerçekleşmiştir. Son 1 yılda enflasyonun yüksek çıkmasında etkili olan unsurlar şu şekilde sıralanabilir: gıda-içecek (%11.97), ulaştırma (%17,38), sağlık (%11.66), eğlence-kültür (%11.19). Şu ana kadar size veriler ile Türkiye ekonomisindeki güncel durumu anlatmaya çalıştım. Fark ettiğiniz üzere, enflasyon dışında neredeyse tüm ekonomik gerçekleştirmeler oldukça olumlu ve bu da bizi memnun etmektedir. Evet sanayici olarak halen oldukça büyük zorluklar ile karşı karşıya kalmaktayız. Ticari belirsizlikler ve riskler bizleri olumsuz etkilemektedir. Ancak tüm bunlara rağmen biz devletimize ve insanımıza güvenmeye devam ettik, hükümetimiz de bu dönemde bizlerin yanında olduğunu bir kez daha gösterdi. Bakınız, son gerçekleştirmeler ışığında KGF, 330 bin 771 işletmeye 214 milyar 200 milyon lira kredi için 192 milyar 100 milyon lira kefalet kullandırmış durumdadır. Bu desteklerin %55,8'i yeni kredi statüsündedir. 1993'ten 2016 yılına kadar toplam 25 bin firmaya kefalet sağlayan KGF bu yıl 330 bin işletmeye ulaşmıştır. Bu girişimi ile KGF, Türkiye ekonomisine can suyu olmuştur. Daha da önemlisi, 2017 yılında yakaladığı bu hacim ile KGF, dünyanın en büyüğü olan Güney Kore'nin kefalet kuruluşunu geçmiştir. Hiç kuşkusuz bu modelin, çok iyi idare edilmesi gerekmektedir. Zira genişleyen KGF yapısının finans sistemi üzerinde bir takım olumsuz riskleri olabilecektir. Herşeyden önce KGF'nin genişleyen hacmi, bankacılık sektörünün zaten yüksek olan toplam kredi/mevduat oranını oldukça yükseltmiştir. Bu rakamın yüksek olması, bankacılık kesiminin yurtdışından döviz cinsinden borçlanmasını gerekli kılmaktadır. Önümüzdeki dönemde reel kesime kıyasla bankacılık kesiminin yurt dışından yeniden finansmana daha çok ihtiyaç duyacağı kesindir. Fitch tarafından bu ayın başında yayımlanan raporda, bankaların piyasaya erişimleri ve döviz likiditeleri yeterli olmakla beraber piyasalarda uzun süreli bir kapanma olması halinde döviz likiditesinin baskı getireceği söylenmektedir. Ancak küresel gelişmeler,

FED ve Avrupa Merkez Bankası'nın kararları, yabancı yatırımcının Türkiye'ye olan risk iştahının son 3 aydır yüksek olduğu düşünülduğünde hali hazırda bahsedilen riskin realize olma olasılığı oldukça düşük görünmektedir.

Değerli Meclis Üyeleri,

Konuşmamın bundan sonraki kısmında sizlere küresel gelişmeleri ve bunların Türkiye ekonomisine olası etkilerini anlatmaya çalışacağım. İhracatımız açısından önem arz eden Avrupa Merkez Bankası, iki hafta önce faizde bir değişiklik yapmamış, varlık alım programının aynı şekilde devam edeceğini söylemiştir. Yani, parasal genişleme Aralık 2017'ye kadar veya gerektiğinde 60 milyar dolar seviyesinde devam edecek şekilde planlanmıştır. Bu çerçevede, Avrupa'da büyümenin devam edeceği tahmin edilmektedir. ABD'de enflasyonun, yüksek büyüme ve artan istihdama karşın hala yükselmiyor olması, FED'in faiz politikasında değişiklik yapmayacağı beklentisini beraberinde getirmektedir. Hali hazırda Türkiye ekonomisi açısından en temel belirsizlik, jeopolitik risklerdir. Özellikle güney sınırimızdaki gelişmeler, yatırımcıların risk algısının yükselmesini beraberinde getirebilecektir. Bunun dışında Türkiye'nin bu sene büyümesinin ve gelişmesinin önünde bir engel bulunmamaktadır.

Değerli meclis üyeleri,

Son olarak sizlerle kura dair gelişmeleri paylaşmak istiyorum. Bildiğiniz üzere ülkemiz insanı ekonomiyi Dolar kuru üzerinden değerlendiren, okuyan bir toplumdur. Son dönemde ekonomi köşelerinin en popüler konusu, Dolar karşısında 7 ay üst üste değer kazanan Türk lirasının bu performansı ile tarihinde bir ilki gerçekleştirmiş olmasıdır. 2017 yılının şubat ayında dolar karşısında yükselişe geçen TL, 1989'da konvertibl olmasından bu yana ilk kez 7 ay üst üste dolar karşısında değer kazanmıştır. Bütün bu olumlu gelişmelere rağmen ABD Merkez bankası FED'in parasal daralma kararı alacağına dair tahminlerin yükselmiş olması dolarda yukarı yönlü bir gelişmeye sebep oldu. Bugün akşam açıklanacak FED kararlarıyla doların nasıl bir yön kazanacağını hep birlikte göreceğiz. Ancak, piyasa verileri ABD'de enflasyonun yavaşlayarak durduğunu gösteriyor ve FED'in aralıkta faiz artırımına gidebileceğini doğrulamadan doların yön bulması da mümkün görünmüyor. Bu arada Bizim Merkez Bankası'nın faizleri değiştirmemesi, FED'in yönünü dikkatle izlediğini de göstermiştir.